

Strípky z minulosti ... Dějiny Holína

Podle dostupných pramenů lze vznik Holína (v dřívějších pramenech označovaného jako Holén) datovat do doby kolem roku 1280. Jméno pravděpodobného zakladatele Holína z Vildštejna (Wigesteina) je uvedeno v listině českého krále Václava II. mezi šlechtici, kteří svému lennímu pánovi složili hold. Holéno byl zřejmě příslušníkem rodové větve Hrabíše z Paběnic. Tento rod se výrazně podílel na kolonizaci Železných hor.

První zmínka týkající se přímo osady Holín pochází z roku 1329, kdy byl na základě smlouvy spolu s dalšími vesnicemi „bojanovského újezdu“ převeden z vlastnictví benediktinského kláštera ve Vilémově do držení urozeného pána Jindřicha Trčky z Lichtenburku (Lichnice).

Původně se Holín nacházel jinde. Ptáte se kde? Podle záznamů v kronice byste se museli vydat z Holína jihovýchodním směrem k Hůrce a zhruba po 250 až 400 metrech byste přišli na „pole v sadech zvané“, kde kdysi stály tři usedlosti původního Holína. O kousek níž bývala dřevem roubená studna (údajně zavezena roku 1926).

Jak původní osada zanikla, není známo. Jednou z pravděpodobných příčin je vpád uherského krále Matyáše Korvína do českých zemí v roce 1469. Než byl u Vilémova zastaven vojskem krále Jiřího z Poděbrad, stihli Matyášovi vojáci zničit či vyplenit celou řadu vesnic v Železných horách.

Poté byl na konci 15. století vybudován „dvůr Holénský“. Tento panský dvůr v různých dobách pustl, aby vždy po nějakém čase jako bájný Fénix vstal z popela. Například roku 1564 jsou zde uvedeni pouze dva usedlí, kteří „platili 48 grošů úroku, měli 8 dní ženské roboty a odváděli 4 korce ovsa a 8 slepic.“ Významné je obnovení dvora v období, kdy náležel k panství Schönfeldů. Tehdy dochází k postavení sochy sv. Trojice (r. 1676).

Jen pro představu – kdo tvořil přední obyvatele dvorce v roce 1700: šafář Jan Kolář (31 let) s manželkou a dvouletým synem. Dále třicetiletý hamelknecht Lukáš Zeman, jeho žena a pět dětí. Možná si lámete hlavu, co že to ten hamen... hamel... znamená. Nebudu Vás napínat, jedná se o ovčáka neboli pacholka u skopců, jak jsem se dočetla. Dále zde se svou rodinou žil Mikoláš Tichej, nájemník, tkadlec, jenž pracoval i ve dvoře.

Podle katastru císaře Josefa II. z druhé poloviny 18. st. „jest Holén připsán k obci Kovářovské...“ Tento stav však netrval příliš dlouho a Holín se opět stal samostatnou

jednotkou. Na konci výše zmíněného století se objevuje označení „*dominikální ves*“ (ves patřící vrchnosti), to již Holín náležel rodu Auespergů.

Pamětní kniha napsaná panem J. Honzíčkem obsahuje i řadu opisů smluv týkajících vlastnictví několika holínských usedlostí (prodejní či postupné smlouvy). Dovolím si zde vypsát pár zajímavostí, na něž jsem při pročítání narazila.

V roce 1815 sepsali prodejní smlouvu Václav a Josefa Löflerovi na straně prodávajících a František Weisachr s manželkou Josefou na straně kupujících. V uvedeném kontraktu bylo mimo jiné uvedeno, že v chalupě zůstane „*vše, co hřebem přibito a hlínou umazáno*“. K podpisu došlo v Nasaberkách (Nasavrkách) za přítomnosti rychtáře Františka Čížka coby svědka.

V případě postupných smluv, kdy se majetek převáděl z rodičů (respektive z otce - hospodáře) na syna či dceru, se pamatovalo na budoucí výměnkáře (vejminek = zvykový právní útvar, prostřednictvím něhož se nově nastupující hospodář zavazoval k tomu, že předchozímu hospodáři, který mu statek předával do užívání a odcházel na odpočinek, bude doživotně zaručovat ubytování a určité množství nejčastěji naturálních dávek, výjimečně dávek finančních, popř. služeb).

Například roku 1830 bylo vdově Magdaleně Látové zaručeno „*vyživení jedné krávy uprostřed žlabu hospodářova dobytka živnou a dále svobodný a teplý byt...*“ Jindy byly přesně vymezeny podmínky stravování. „*Dále si odstupující vymíňuje ... buď společné stravování nebo 3 korce žita, ½ korce pšenice, ½ korce ječmene, ½ korce ovsa, 20 beček brambor, 1 záhon na zelí, 2 čtvrtce lučního semena, 1 krávu vyživit.*“

V jedné ze smluv bylo rovněž uvedeno, kterak Josef Strouhal, bratr nového hospodáře na rodinném statku, byl „*dle propouštěcího vojenského listu ... zbaven povinné vojenské služby*“. Dále se dozvídáme, že mu musel bratr František vyplatit jeho podíl ve výši 400 fr. (zkratka fr znamená v našich poměrech 1 zlatý ve stříbře, nikoliv frank). Zajímavá je i informace, že si za manželku vzal Annu Dostálovou z Heřmanova Městce, která dostala věno ve výši 525 fr.

Naši předci zkrátka neponechávali nic náhodě a pomocí smluv předcházeli případným nedorozuměním a nepravostem v duchu hesla „*Důvěřuj, ale prověřuj*“ aneb jak říkají Italové „*Un padre campa cento figli e cento figli non campano un padre*“ („*Jeden otec se postará o sto dětí, ale sto dětí se nepostará o jednoho otce.*“)

Přeji Vám krásné a prosluněné jaro.

Lenka Simonová

Děkuji rodině Honzíčkových za půjčení v textu zmiňované kroniky.

